

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk (przewodniczący)

SSN Marek Dobrowolski (sprawozdawca)

Ławnik SN Arkadiusz Sopata

Protokolant st. inspektor sądowy Łukasz Kaczmarek

przy udziale Mirosława Wachnika - I Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratura Generalnego, po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na rozprawie w dniach 28 marca 2024 r., 25 kwietnia 2024 r. oraz 11 czerwca 2024 r., sprawy dyscyplinarnej byłego prokuratora R. W., obwinionego o to, że:

I. w dniu 10 maja 2018 roku w G. kierował wobec A. M. i jej małoletniego syna D. Z. groźby karalne pozbawienia życia oraz spowodowania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, wzbudzając w nich uzasadnioną obawę ich spełnienia, to jest o czyn z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze;

II. w nocy z 14 na 15 lutego 2019 roku w W. w mieszkaniu nr [...] przy [...], będąc pod wpływem alkoholu wszczął awanturę, w czasie której demolował mieszkanie i niszczył znajdujące się w nim meble, jak również używał przemocy wobec J. K., to jest o czyn z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze;

III. w dniu 7 listopada 2017 roku w G. nie zachował środków ostrożności przy trzymaniu dwóch psów, przejawiających agresję w stosunku do sąsiadki J. K., a na zwróconą uwagę pluł na podłogę, nadto w tym samym miejscu i czasie w trakcie interwencji funkcjonariusza Policji, pełniącego funkcję dzielnicowego, Ł. J. zachował

się arogancko oświadczając, że jest u siebie i może robić, co mu się podoba i psy będą biegać luzem, a wezwany nie okazał dokumentu tożsamości, zamykając drzwi przez policjantem, to jest o czyn z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze;

IV. w dniu 5 maja 2018 roku w G. będąc pod wpływem alkoholu bezpodstawnie wezwał do swojego mieszkania przy ul. [...] pogotowie ratunkowe twierdząc, że jego konkubina J. K. jest chora psychicznie, a ponadto zachowywał się arogancko wobec zespołu pogotowia i oświadczył, że będzie wzywał karetkę do czasu, aż konkubina zostanie zabrana do szpitala, to jest o czyn z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze.

orzeka:

I. byłego prokuratora R. W. uznaje za winnego tego, że w dniu 10 maja 2018 roku w G. groził A. M. (obecnie B.) pozbawieniem życia oraz spowodowaniem ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, a także pozbawieniem życia oraz spowodowaniem ciężkiego uszczerbku na zdrowiu jej małoletniego syna D. Z., które to groźby wzbudziły w zagrożonej uzasadnioną obawę ich spełnienia, czym uchybił godności prokuratora, które to zachowanie wyczerpuje jednocześnie znamiona przestępstwa z art. 190 § 1 k.k., tj. o przewinienie dyscyplinarne z art. 104 § 1 i 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej powoływana jako: u.s.p) w zw. z art. 127 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (dalej powoływana jako: ustawa Prawo o prokuraturze) i za ten czyn na podstawie art. 104 § 3 pkt 4 u.s.p. w związku z art. 127 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze wymierza obwinionemu karę pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia;

II. byłego prokuratora R. W. uznaje za winnego popełnienia zarzucanych mu w pkt II, III i IV wniosku przewinień dyscyplinarnych przyjmując w ich opisie, że stanowią one uchybienie godności prokuratora oraz wyczerpują znamiona art. 104 § 1 i 2 u.s.p. w związku z art. 127 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze i za każdy z nich na

podstawie art. 104 § 3 pkt 2 u.s.p. w zw. z art. 127 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze wymierza mu karę nagany;

III. na podstawie art. 170 § 1 i § 2 pkt 3 ustawy Prawo o prokuraturze wymierza byłemu prokuratorowi R. W. karę łączną w postaci kary pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia;

IV. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. K. A. – Kancelaria Adwokacka w W. kwotę 2066,40 zł (słownie: dwa tysiące sześćdziesiąt sześć złotych czterdzieści groszy), obejmującą 23% VAT, tytułem wynagrodzenia za obronę z urzędu obwinionego R. W. w postępowaniu dyscyplinarnym przed Sądem Najwyższym;

V. na podst. art. 166 ustawy Prawo o prokuraturze kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

[M. T.]

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 26 lipca 2022 r., sygn. akt [...], Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego wniósł o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej przeciwko byłemu prokuratorowi w stanie spoczynku R. W. obwinionemu o:

I. popełnienie przewinienia dyscyplinarnego wypełniającego znamiona umyślnego przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego w postaci uchybienia godności urzędu prokuratora polegającego na tym, że w dniu 10 maja 2018 roku w G. kierował wobec A. M. i jej małoletniego syna D. Z. groźby karalne pozbawienia życia oraz spowodowania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, wzbudzając w nich uzasadnioną obawę ich spełnienia, to jest o czyn z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze;

oraz o popełnienie przewinień dyscyplinarnych w postaci uchybień godności urzędu prokuratora polegających na tym, że:

II. w nocy z 14 na 15 lutego 2019 roku w W. w mieszkaniu nr [...] przy [...], będąc pod wpływem alkoholu wszczął awanturę, w czasie której demolował mieszkanie i niszczył znajdujące się w nim meble, jak również używał przemocy wobec J. K., to jest o czyn z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze;

III. w dniu 7 listopada 2017 roku w G. nie zachował środków ostrożności przy trzymaniu dwóch psów, przejawiających agresję w stosunku do sąsiadki J1. K1., a na zwróconą uwagę pluł na podłogę, nadto w tym samym miejscu i czasie w trakcie interwencji funkcjonariusza Policji, pełniącego funkcję dzielnicowego, Ł. J. zachował się arogancko oświadczając, że jest u siebie i może robić, co mu się podoba i psy będą biegać luzem, a wezwany nie okazał dokumentu tożsamości, zamykając drzwi przez policjantem, to jest o czyn z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze;

IV. w dniu 5 maja 2018 roku w G., będąc pod wpływem alkoholu, bezpodstawnie wezwał do swojego mieszkania przy ul. [...] pogotowie ratunkowe twierdząc, że jego konkubina J. K. jest chora psychicznie, a ponadto zachowywał się arogancko wobec zespołu pogotowia i oświadczył, że będzie wzywał karetkę do czasu, aż konkubina zostanie zabrana do szpitala, to jest o czyn z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze.

Obwiniony nie ustosunkował się do wniosku.

Na rozprawie w dniu 28 marca 2024 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratura Generalnego dla [...] okręgu regionalnego odczytał wnioski o ukaranie oraz zmodyfikował kwalifikację prawną wszystkich zarzucanych czynów zawartych we wniosku w pkt od 1 do 4 w ten sposób, że zakwalifikował je z art. 104 § 2 u.s.p. w zw. z art. 127 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze. Oświadczył, iż zawarta we wniosku kwalifikacja prawna wszystkich czynów została przez niego, w wyniku omyłki, błędnie oznaczona, albowiem wówczas pan R. W. pozostawał już w stanie spoczynku, a dzisiaj nie jest już prokuratorem. Obrońca obwinionego wniósł o wezwanie świadka J. K. na kolejny termin rozprawy, a także wnosi o wezwanie wszystkich pozostałych świadków wskazanych przez rzecznika we wniosku o ukaranie, których zeznania

miałyby podlegać ujawnieniu na rozprawie głównej, albowiem w jej ocenie przemawia za tym zasada bezpośredniości. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego oświadczył natomiast, iż podtrzymuje zawarty w skardze z dnia 26 lipca 2022 r. wniosek o ujawnienie zeznań wskazanych tam świadków. Sąd Najwyższy, uwzględniając częściowo wniosek obrońcy i Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego zarządził przerwę w rozprawie i wezwanie na kolejny termin rozprawy świadków: J. K., Ł. J., J1. K1., P. P., K. G., Ł. R., A. Z., A. Ł.

Podczas rozprawy 25 kwietnia 2024 r. zeznania złożyli świadkowie: A. Z., Ł. R., P. P. i A. Ł.

Na rozprawie w dniu 11 czerwca 2024 r. przesłuchano świadka K. G. Sąd Najwyższy postanowił uwzględnić wniosek Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego, a w konsekwencji nie uwzględnić wniosku obrońcy o ponowne wezwanie na rozprawę nieobecnych w tym dniu świadków J1. K1. oraz J. K. oraz uznać za ujawnione bez odczytywania na rozprawie ich zeznania. Wskazano, iż z informacji uzyskanej od Policji wynika, iż nie jest możliwe ustalenie miejsca pobytu świadka J1. K1. oraz skuteczne doręczenie jej wezwania na rozprawę. Świadek ten nie odbiera także korespondencji wysłanej na podany adres zamieszkania, natomiast J. K. nie odebrała korespondencji, a jej zeznania nie mają istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy co do meritum, albowiem nie była ona bezpośrednim świadkiem zdarzenia. Nadto uznano za ujawnione bez odczytywania na rozprawie zeznania świadka P. P. z uwagi na stan jego zdrowia. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego wniósł o zmianę kwalifikacji czynu zarzucanego obwinionemu w pkt I i IV poprzez przyjęcie kwalifikacji z art. 104 § 2 u.s.p. w zw. z art. 127 § 1 u.p.p., jednocześnie zmianę opisu czynów przypisanych prokuratorowi R. W. polegających na tym, że dopuścił się deliktu dyscyplinarnego uchybienie godności prokuratora, a nie uchybienie godności urzędu prokuratora oraz uznanie R. W. za winnego popełnienia wszystkich czterech zarzucanych deliktów i wymierzenie następujących kar: za pierwszy czyn kary pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia, za kolejne czyny z pkt II, III i IV kar nagany i jako kary łącznej na podstawie art. 104 § 3 pkt 4 u.s.p. w zw. z art. 133a § 2 pkt 2 u.s.p. kary pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia. Obrońca obwinionego

oświadczył, że wina obwinionego w zakresie zarzutu przedstawionego w pkt I wniosku została stwierdzona przed sądem w postępowaniu karnym i nie zamierza zajmować stanowiska wobec tego deliktu. Natomiast, co do zarzutów przedstawionych w pkt II, III oraz IV wniosku Rzecznika Dyscyplinarnego wniósł o uniewinnienie obwinionego i zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu w niniejszym postępowaniu.

Sąd Najwyższy ustalił następujący stan faktyczny:

Prawomocnym wyrokiem z dnia 24 maja 2021 r., sygn. akt [...], Sąd Rejonowy w G.:

1. uznał R. W. za winnego tego, że w dniu 10 maja 2018 roku w G. groził A. M. (obecnie B.) pozbawieniem życia oraz spowodowaniem ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, a także pozbawieniem życia oraz spowodowaniem ciężkiego uszczerbku na zdrowiu jej małoletniego syna D. Z., które to groźby wzbudziły w zagrożonej uzasadnioną obawę ich spełnienia, i za to na podstawie art. 190 § 1 k.k. skazał R. W. na karę roku pozbawienia wolności, warunkowo zawieszając jej wykonanie na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 k.k. na okres trzech lat próby;

2. na podstawie art. 73 § 1 k.k. oddał oskarżonego pod dozór kuratora sądowego.

3. na podstawie art. 71 § 1 k.k. orzekł grzywnę w wysokości 150 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 100 zł;

4. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary grzywny zaliczył oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie;

5. na podstawie art. 72 § 1 pkt 2 k.k. zobowiązał oskarżonego do pisemnego przeproszenia pokrzywdzonej w terminie miesiąca od uprawomocnienia się wyroku;

6. na podstawie art. 72 § pkt 5 i 6 1 k.k. zobowiązał oskarżonego do poddania się terapii uzależnienia od alkoholu w terminie miesiąca od uprawomocnienia się wyroku, a także do powstrzymywania się w okresie próby od nadużywania alkoholu.

(dowód: prawomocny wyrok Sądu Rejonowego w G. z dnia 24 maja 2021 r., sygn. akt [...] wraz z informacją o jego prawomocności)

Obwiniony R. W. w nocy z 14 na 15 lutego 2019 roku w mieszkaniu nr [...] przy [...] w W., będąc pod wpływem alkoholu, wszczął awanturę, w czasie której demolował mieszkanie i niszczył znajdujące się w nim meble, jak również używał przemocy wobec J. K. (dowód: protokół przesłuchania funkcjonariuszy policji L. M., M. M. i P. Ż. oraz sąsiadów obwinionego J. M., K. K., E. S. i L. M.; protokół oględzin mieszkania nr [...] przy [...] w W.; protokół oględzin osoby, opinia lekarza sądowego dotycząca obrażeń J. K.; protokół zatrzymania R. W., protokół badania trzeźwości analizatorem wydechu, zeznania świadka J. K.).

Uchwałą z dnia 6 maja 2019 roku, sygn. akt [...], Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym zezwolił na pociągnięcie R. W. do odpowiedzialności karnej w zakresie czynu z punktu II wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej i zastosowanie wobec niego tymczasowego aresztowania.

Uchwałą z dnia 19 września 2019 roku, sygn. akt I DO 45/19, Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego odmówiono wyrażenia zgody na pociągnięcie R. W. do odpowiedzialności karnej za czyn z pkt II i zastosowania wobec R. W. tymczasowego aresztowania.

Postanowieniem z dnia 10 stycznia 2020 roku Wydział Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej umorzył śledztwo [...] w sprawie o przestępstwo z art. 189 § 1 i 3 kk i art. 191 § 1 kk i art. 157 § 2 kkw zw. z art. 11 § 2 kk na szkodę J. K. wobec braku wymaganego zezwolenia na ściganie.

Obwiniony R. W. w dniu 7 listopada 2017 roku w G. nie zachował środków ostrożności przy trzymaniu dwóch psów przejawiających agresję w stosunku do sąsiadki J1. K1. W momencie, gdy J1. K1. zwróciła R. W. uwagę zareagował on pluciem na podłogę. W tym samym miejscu i czasie w trakcie interwencji funkcjonariusza Policji, pełniącego funkcję dzielnicowego Ł. J., oświadczył, że jest u siebie i może robić, co mu się podoba, a psy będą biegać luzem, jak również wezwany nie okazał dokumentu tożsamości, zamykając drzwi przez policjantem (dowód: protokół przesłuchania funkcjonariusza policji Ł. J. oraz ówczesnej sąsiadki obwinionego J1. K1.; notatka służbowa z dnia 14 marca 2018 roku).

Obwiniony R. W. w dniu 5 maja 2018 roku, będąc pod wpływem alkoholu bezpodstawnie wezwał do swojego mieszkania przy ul. [...] w G. pogotowie ratunkowe, twierdząc, że jego konkubina J. K. jest chora psychicznie. Kiedy zespół pogotowia przyjechał na miejsce, R. W. zachowywał się wobec nich arogancko i oświadczył, że będzie wzywał karetkę do czasu, aż konkubina zostanie zabrana do szpitala (dowód: protokoły przesłuchań świadków -pracowników pogotowia ratunkowego A. Z. i A. Ł., protokoły przesłuchań funkcjonariuszy policji K. G., P. P. i Ł. R.; protokół rozprawy z dnia 25 kwietnia 2024 r.; dokumentacja SPZOZ Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego w P.).

W opinii sądowo - psychiatrycznej z dnia 17 grudnia 2018 i opinii sądowo - psychologicznej z dnia 3 grudnia 2018 roku stwierdzono, że R. W. mógł rozpoznać znaczenie swojego czynu (pkt I wniosku) i pokierować swoim zachowaniem oraz że może brać udział w czynnościach procesowych i podjąć rozsądną i samodzielną obronę przed sądem (dowód: opinia sądowo - psychiatryczna z dnia 17 grudnia 2018 roku i opinia sądowo - psychologiczna z dnia 3 grudnia 2018 roku).

W opinii sądowo-psychiatrycznej z dnia 27 maja 2022 roku u R. W. rozpoznano uzależnienie od alkoholu i nie zdiagnozowano objawów choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego, ani innych zakłóceń czynności psychicznych znoszących lub ograniczających poczytalność. Stwierdzono, że brak jest podstaw, aby kwestionować poczytalność obwinionego w czasie popełniania czynów zarzucanych w punktach II-IV, a aktualny stan zdrowia R. W. nie stanowi przeszkody do jego uczestnictwa w postępowaniu dyscyplinarnym i do prowadzenia obrony w sposób samodzielny i rozsądny (dowód: opinia sądowo-psychiatryczna z dnia 27 maja 2022 roku).

Mocą orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 27 lutego 2019 roku, sygn. akt [...], utrzymanego w mocy wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2020 r., sygn. akt II DSI 47/19, obwiniony R. W. został pozbawiony prawa do spoczynku wraz z prawem do uposażenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Na wstępie poczynić należy kilka uwag w zakresie możliwości prowadzenia postępowania dyscyplinarnego wobec byłego już prokuratora, jako że R. W. został pozbawiony prawa do spoczynku wraz z prawem do uposażenia mocą orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 27 lutego 2019 roku, sygn. akt [...], utrzymanego w mocy wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2020 r., sygn. akt II DSI 47/19.

Wskazać należy, iż przepis art. 159 ustawy Prawo o prokuraturze w sposób niepozostawiający wątpliwości stanowi o tym, że w razie rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku służbowego prokuratora postępowanie dyscyplinarne toczy się nadal. Zdanie drugie tego przepisu wskazuje natomiast, że "jeżeli obwiniony podjął pracę w organach administracji publicznej, urzędzie obsługującym organ administracji publicznej, Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, jako adwokat, radca prawny albo notariusz, sąd przesyła orzeczenie odpowiednio właściwemu organowi administracji publicznej, kierownikowi urzędu, Prezesowi Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Naczelnej Radzie Adwokackiej lub Krajowej Radzie Radców Prawnych albo Krajowej Radzie Notarialnej". Zawiadomienie właściwych organów o treści wyroku następuje niezależnie od wymierzonej kary dyscyplinarnej, a powyższy obowiązek informacyjny w żaden sposób nie został związany z jej rodzajem.

Tożsama regulacja wprowadzona została w art. 118 u.s.p. w stosunku do sędziów. W piśmiennictwie prezentowany jest pogląd, aktualny z uwagi na tożsamość regulacji także w odniesieniu do prokuratorów, zgodnie z którym powołany przepis nie wprowadza normatywnych ograniczeń katalogu kar możliwych do wymierzenia sędziemu po wygaśnięciu jego stosunku służbowego. W związku z tym uznać należy, że "wyrok kończący postępowanie, uznający winę byłego sędziego co do popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, powinien także orzekać karę według katalogu zawartego w art. 109 § 1 u.s.p. W tym wypadku kara dyscyplinarna nie będzie podlegała wykonaniu w ścisłym tego słowa znaczeniu, będzie więc miała swego rodzaju symboliczny charakter napiętnowania zachowania byłego sędziego w sposób adekwatny do szkodliwości czynu i zawinienia sprawcy.

Swoistym sposobem wykonania kary dyscyplinarnej w takiej sytuacji jest zawiadomienie odpowiednich organów określonych w zdaniu drugim art. 118 u.s.p." (zob. Jacek Gudowski (red.), Komentarz do ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, (w:) Prawo o ustroju sądów powszechnych. Ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa, Tadeusz Ereciński, Józef Iwulski, Komentarz do art. 118, LexisNexis 2009, Lex/el. 2019).

W orzecznictwie - aktualnym również w stosunku do prokuratorów - wskazuje się natomiast, że "zawiadomienie organów wymienionych w art. 118 ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych dotyczy orzeczenia każdej kary dyscyplinarnej" (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 16 lutego 2009 r., SNO 2/09, LEX nr 1288810), zaś wspomniane "swoiste wykonanie tej kary jest nie tylko dodatkowym napiętnowaniem, lecz również - czego nie można wykluczyć - może być przeszkodą do wykonywania niektórych zawodów prawniczych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 26 lutego 2019 r., II DSK 8/18, LEX nr 2643226). Przykładem takiej dolegliwości dla sędziego w stanie spoczynku jest kara dyscyplinarna w postaci złożenia sędziego z urzędu, która "powoduje bezterminowy skutek, gdyż osoba ukarana nie może być ponownie powołana do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego" (wyrok Sądu Najwyższego z 30 sierpnia 2006 r., SNO 37/06, LEX nr 470224).

Wygaśnięcie stosunku służbowego nie ogranicza również katalog możliwych do wymierzenia obwinionej kar dyscyplinarnych z uwagi na brak możliwości wykonania niektórych z nich. Wskazać należy, że "samo ustalenie sprawstwa oraz osądzenie czynu ma samodzielne znaczenie i nie może być eliminowane z tej przyczyny, że kara nie będzie podlegała wykonaniu. Dla stosunków służbowych często większe znaczenie ma ustalenie i osądzenie czynu niż sankcja dla sprawcy" (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 listopada 2008 r., SNO 87/08, LEX nr 1289018). Podkreślić również należy, iż de facto żadna z kar dyscyplinarnych możliwych do wymierzenia obwinionemu nie będzie wykonywana, odmiennie niż w przypadku prokuratora pełniącego służbę lub prokuratora w stanie spoczynku, a zatem nie dojdzie do jej wykonania w ścisłym tego słowa znaczeniu. Jak natomiast wspomniano uprzednio, istotę orzeczonej kary stanowi symboliczne napiętnowanie zachowania sprawcy, zaś swoistym sposobem wykonania tej kary jest przekazanie

orzeczenia właściwej instytucji, zgodnie z art. 159 zdanie drugie ustawy Prawo o prokuraturze.

Tym samym brak jest przeszkód do prowadzenia postępowania dyscyplinarnego przeciwko byłemu już prokuratorowi R. W., jak również brak jest ograniczeń w zakresie rodzaju kary, przy czym, zważając na treść art. 127 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze, zastosowanie znajduje katalog kar określony w art. 104 § 3 u.s.p.

Jednocześnie zauważyć należy, iż w sporządzonej opinii sądowo-psychiatrycznej z dnia 17 grudnia 2018 roku i opinii sądowo-psychologicznej z dnia 3 grudnia 2018 roku wykluczono wątpliwości w kwestii poczytalności R. W., gdyż biegli stwierdzili, że mógł on rozpoznać znaczenie swojego czynu i pokierować swoim zachowaniem, jak również brać udział w czynnościach procesowych i podjąć rozsądną i samodzielną obronę przed sądem.

Przechodząc do oceny prawnej zachowań byłego prokuratora, na wstępie wskazać należy, iż służba prokuratorska, obok sędziowskiej, jest jednym z tych zajęć, które szczególnie wymagają przestrzegania podwyższonych standardów przestrzegania norm tak prawa powszechnego, jak i zasad etycznych obowiązujących członków tych korporacji prawniczych, obejmujących również życie prywatne, niezwiązane z pełnioną służbą. Taki obowiązek dotyczy także z mocy art. 127 § 1 Prawa o prokuraturze w zw. z art. 104 § 1 i 2 Prawa o ustroju sądów powszechnych prokuratorów w stanie spoczynku, obowiązanych dochować godności prokuratora. Godność nabywana w chwili objęcia urzędu prokuratora lub sędziego to atrybut zapewniający autorytet i urzędu, i osoby ją sprawującej, a obowiązek jej poszanowania trwa także po przejściu w stan spoczynku. Jest to pojęcie niedefiniowalne, ale wiąże się z wzorcem postępowania, wynikającym z przepisów prawa, zasad etyki zawodowej i innych norm moralnych, spisanych i niespisanych w zbiorze etyki zawodowej. Z godnością urzędu i cechującą każdego prokuratora lub sędziego nieskazitelną charakteru wiąże się ustalony standard postępowania, który stanowić powinien wzór dla innych i którego efektem powinno być wzbudzenie szacunku. Wzorzec postępowania związany z godnością urzędu wiąże prokuratora lub sędziego nie tylko w czasie wykonywania obowiązków służbowych, ale także

poza służbą. Prokuratorzy i sędziowie są przedmiotem uważnej obserwacji pod kątem wymogów wynikających z obowiązku sprawowania urzędu z godnością. Wymaga się od nich o wiele więcej niż od przeciętnego członka społeczeństwa (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2015 r., SNO 34/15, LEX nr 1747852).

Przebieg zdarzeń, ustalony został na podstawie dowodów, które razem tworzą spójny obraz zdarzeń stanowiących przedmiot postępowania dyscyplinarnego, nie budzi w niniejszej sprawie wątpliwości. Weryfikacja zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wskazuje, że obwiniony swoimi zachowaniami wyczerpał znamiona przewinienia dyscyplinarnego w postaci uchybienia godności urzędu prokuratorskiego, przy czym w zakresie pierwszego z czynów jego zachowanie wypełniało jednocześnie znamiona czynu zabronionego, tj. przestępstwa z art. 190 § 1 k.k.

Przechodząc do oceny pierwszego z czynów wskazać należy na kluczowe znaczenie ma prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 24 maja 2021 r., sygn. akt [...], którym uznano obwinionego za winnego popełnienia zarzucanego mu przestępstwa z art. 190 § 1 k.k. Należy bowiem stwierdzić, że wyrok sądu karnego w zakresie, w jakim dokonano w nim przypisania obwinionemu w postępowaniu dyscyplinarnym przestępstwa, jest dla sądu dyscyplinarnego wiążący.

Sąd Najwyższy w pełni akceptuje stanowisko ukształtowane w orzecznictwie dyscyplinarnym, które pozostaje aktualne również na gruncie prokuratorskiego postępowania dyscyplinarnego, zgodnie z którym „popełnienie (...) przewinienia dyscyplinarnego, którego opis odpowiada ustawowym znamionom czynu zabronionego stypizowanego jako przestępstwo umyślne, stanowi wyraz tak rażącego lekceważenia porządku prawnego, że z reguły powoduje utratę kwalifikacji do sprawowania urzędu (...), niezależnie od oceny jego wcześniejszej służby, a więc za takie przewinienie dyscyplinarne, którego opis odpowiada ustawowym znamionom czynu zabronionego stypizowanego jako przestępstwo umyślne, karą odpowiednią powinno być, z reguły, złożenie sędziego z urzędu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 2007 roku, sygn. SNO 47/07, OSNKW 2007/11/83).

Rozważając kwestię wymiaru kary wobec obwinionego za rozpoznawane konkretne przewinienie, doszedł do przekonania, że zachodzą w niniejszej sprawie okoliczności wskazujące na konieczność wymierzenia byłemu prokuratorowi kary najsurowszej, tj. pozbawienia prawa do stanu spoczynku wraz z prawem do uposażenia. Kara taka ma na celu przede wszystkim realizację funkcji ochronnej. Chroni ona dobro wymiaru sprawiedliwości w ujęciu szerokim, tj. w aspekcie prawidłowego funkcjonowania prokuratury, dbając przez to o interesy obywateli, ale także dobre imię prokuratorów i prokuratury. Jako zastrzeżona do zachowań o najwyższym stopniu zawinienia, nieodwracalnie godzących w podstawowe normy etyczno-moralne, jako jedyna mogła być uznana za sprawiedliwą. Jej rozmiar Sąd Najwyższy ocenił jako współmierny do stopnia zawinienia i ustalonych okoliczności obciążających i łagodzących, stanowiący realną dolegliwość dla obwinionego, realizując wymogi indywidualnego oddziaływania oraz spełniający funkcje kary przewidziane w ramach prewencji generalnej. Zważyć przy tym należy, iż „relatywna surowość kary dyscyplinarnej powinna być sygnałem braku akceptacji i zrozumienia dla podobnych zachowań oraz stanowić gwarancję skutecznego zwalczania takich zachowań (...) w przyszłości, w imię wzmacniania zaufania do wymiaru sprawiedliwości” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2012 r., SNO 28/12, LEX nr 1231620).

Analiza warstwy dowodowej wskazuje, iż były prokurator dopuścił się również czynu zarzucanego mu w punkcie 2 wniosku. Zeznania funkcjonariuszy policji oraz ówczesnych sąsiadów byłego prokuratora, jak również oględziny mieszkania nr [...] przy [...] w W. i opinie lekarza sądowego, dotyczące obrażeń, jakich doznała J. K., stanowią dowody, którym nie sposób odmówić waloru wiarygodności, przy czym zeznania wskazanych świadków są spójne, logiczne i brak jest jakichkolwiek okoliczności, które uzasadniałyby podważanie ich wiarygodności. Sąd nie miał również wątpliwości, że drugi z czynów zarzucanych we wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej stanowi uchybienie godności urzędu prokuratorskiego. Były prokurator, będąc pod wpływem alkoholu, wszczął bowiem awanturę, w czasie której demolował mieszkanie i niszczył znajdujące się w nim meble, jak również używał przemocy wobec J. K., doprowadzając do konieczności interwencji funkcjonariuszy Policji. Takie zachowania musi być natomiast ocenione jako oczywiste uchybienie

godności urzędu prokuratora, które winno spotkać się z właściwą reakcją dyscyplinarną. Wszystkie przesłanki podmiotowe i przedmiotowe, wpływające na poziom społecznej szkodliwości czynu, mają wydzźwięk zdecydowanie negatywny, wobec czego za trafną reakcję dyscyplinarną w analizowanym zakresie Sąd Najwyższy uznał karę nagany.

Ustalony na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego stan faktyczny nie budzi również żadnych wątpliwości w zakresie popełnienia czynu z pkt 3 i 4. R. W. podjął zachowania zdecydowanie nieliczące z wizerunkiem prokuratora, wymierzone tak w dobra osobiste innych osób, jak i prawidłowość wykonywania obowiązków służbowych przez funkcjonariuszy policji oraz pracowników pogotowia. Zachowanie R. W. było nie tylko sprzeczne z zasadami zbioru etyki zawodowej prokuratorów, których obowiązują podwyższone standardy zachowania, co uchybiało podstawowym wręcz zasadom kultury. Z uwagi na powyższe, mając na uwadze stopień zawinienia i społeczną szkodliwość czynów Sąd Najwyższy orzekł wobec byłego prokuratora za każde przewinienie dyscyplinarne określone w pkt 3 i 4 sentencji wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, na podstawie art. 127 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze w zw. z art. 104 § 3 pkt 2 u.s.p. karę nagany.

Z przepisu art. 170 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze wynika obowiązek orzeczenia kary łącznej w przypadku ukarania prokuratora za kilka przewinień dyscyplinarnych. Jednocześnie, wskazujący możliwe sposoby łączenia kar, art. 170 § 2 dotyczy wyłącznie łączenia kar wobec prokuratorów w służbie czynnej, pomijając łączenie kar jednostkowych wymierzonych prokuratorom w stanie spoczynku. Analogicznie ukształtowany został art. 133a ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych. Sąd Najwyższy, realizując powyższy obowiązek prawny, dokonał wykładni systemowej, zakładając, że kara pozbawienia prawa do spoczynku wraz z prawem do uposażenia ma charakter wykluczający z korpusu prokuratorów w stanie spoczynku, tak samo jak kara wydalenia ze służby prokuratorskiej. Jediną różnicą pomiędzy tymi karami jest różnica w statusie prokuratora. Pierwsza z kar dotyczy prokuratorów w stanie spoczynku, a druga prokuratorów czynnie wykonujących ten zawód. Kary te co do skutków prawnych, które wywołują, nie różnią się. Sąd

Najwyższy, dokonując w ten sposób wykładni systemowej, uwzględniając jednorodzaowość orzeczonych kar jednostkowych, stanął na stanowisku, że orzeczenie jako kary łącznej, pozbawienia prawa do spoczynku wraz z uposażeniem jest nie tylko możliwe, lecz biorąc pod uwagę treść art. 170 § 1 pkt 3 ustawy Prawo o prokuraturze nawet obligatoryjne, orzekając jak w pkt IV sentencji wyroku.

Jednocześnie podkreślenia wymaga, że pozbawiając obwinionego prawa do uposażenia, nie prowadzi to do pozbawienia go środków do życia z uwagi na możliwe do uzyskania uprawnienia w związku z emeryturą opartą na powszechnym systemie ubezpieczeń.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 166 ustawy dnia 28 stycznia 2016 r. prawo o prokuraturze.

[M. T.]

R.G.